

21. VZDĚLÁVÁNÍ

Převážná většina údajů v této kapitole (tab. 21-1. až 21-33.) byla převzata z databáze, příp. publikací Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV), který je rezortním pracovištěm Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR pro statistiku vzdělávání. ÚIV provádí vyčerpávajícím způsobem statistická zjišťování, metodicky a organizačně zabezpečuje zpracování dat za Českou republiku i jednotlivé regiony za všechny druhy škol v působnosti rezortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Informace o školách v působnosti Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR jsou uváděny v samostatné tabulce a nejsou zahrnuty v souhrnných údajích za jednotlivé typy škol.

Předškolní vzdělávání poskytují mateřské školy. Od školního roku 2005/06 mateřské školy zahrnují „běžné“ mateřské školy, speciální mateřské školy a mateřské školy, které jsou součástí zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, včetně škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Základní vzdělávání je povinné vzdělávání pro všechny způsobilé děti. Základní vzdělávání v základní škole má 9 ročníků a člení se na první stupeň (1. - 5. ročník) a druhý stupeň (6. - 9. ročník). Pro žáky se zdravotním postižením má 10 ročníků, první stupeň (1. - 6. ročník) a druhý stupeň (7. - 10. ročník). Od školního roku 2005/06 základní školy zahrnují „běžné“ základní školy, speciální základní školy a základní školy, které jsou součástí zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Střední vzdělávání, které zahrnuje střední vzdělávání, střední vzdělávání s výučním listem, střední vzdělávání s maturitní zkouškou, zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem, zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou a nástavbové studium, poskytují střední školy. Středního vzdělání lze dosáhnout v oborech gymnázií, středních odborných škol, středních odborných učilišť, odborných učilišť a praktických škol. Nástavbové studium je uváděno samostatně (z důvodu metodických změn se nedají rozčlenit jednotlivé obory gymnázií, středních odborných škol a středních odborných učilišť).

Konzervatoře poskytují střední vzdělávání s maturitní zkouškou a dále vyšší odborné vzdělávání v konzervatoři. Údaje za konzervatoře jsou publikovány samostatně.

Vyšší odborné vzdělávání poskytují konzervatoře a vyšší odborné školy. Délka vyššího odborného vzdělávání v denní formě je 3 roky včetně odborné praxe, u zdravotnických oborů až 3,5 roku. Vyšší odborné vzdělávání se ukončuje absolutoriem.

Data za všechny shora uvedené druhy škol jsou publikována za školní rok a vykazována podle stavu **k 30. 9. sledovaného roku**.

Na **vysoké škole** se studuje v bakalářském, magisterském, magisterském navazujícím nebo doktorském studijním programu. Bakalářský studijní program – délka studia nejméně tři a nejvýše čtyři roky, je ukončen státní závěrečnou zkouškou. Magisterský studijní program – délka studia nejméně čtyři a nejvýše šest roků. Magisterský navazující studijní program navazuje na bakalářský studijní program a standardní doba studia je nejméně jeden a nejvýše tři roky. Magisterský studijní program je ukončen státní závěrečnou zkouškou. Na magisterské studium může navazovat doktorský studijní program. Standardní doba studia v doktorském studijním programu je tři roky. Počet studentů za jednotlivé ukazatele je zpravidla uváděn ve fyzických osobách, tj. každý student je uveden jen jednou, i když roste počet studentů, kteří současně studují na více vysokých školách či fakultách. Celkový počet nemusí vždy souhlasit se součty za jednotlivé vysoké školy, příp. jednotlivé formy studia a typy studijních programů.

Data za vysoké školy jsou čerpána ze systému SIMS (Sdružené informace matrik studentů), kam vysoké školy veřejné i soukromé zapisují údaje o studujících a o nově přijatých studentech (uvádí se zde stav k 31. 12. daného roku). Centrální databáze je trvale doplňována a aktualizována; údaje publikované v této ročence jsou dle stavu zpracování ke dni 26. 1. 2008.

Členění podle forem vzdělávání: Střední a vyšší odborné vzdělávání je poskytováno denní formou a ostatními formami, tj. večerní, dálkovou, distanční nebo kombinovanou. Vysoké školy zajišťují studium formou prezenčního, distančního nebo kombinovaného studia.

Poznámky k tabulkám

Tab. 21-34. Hlavní výsledky šetření o dalším odborném vzdělávání zaměstnaných osob v roce 2005

Toto šetření se uskutečnilo v roce 2006 za referenční rok 2005, a to ve všech členských státech EU na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady o statistikách odborného vzdělávání v podnicích a následného nařízení Evropské komise. Bylo v pořadí třetím šetřením tohoto druhu v historii a druhým šetřením, kterého se zúčastnila i Česká republika (poprvé v roce 2000 za referenční rok 1999). Výběrový soubor obsahoval 10 000 zpravodajských jednotek a týkal se podniků s 10 a více zaměstnanými osobami ve všech odvětvích národního hospodářství s výjimkou zemědělství, myslivosti, lesnictví, rybolovu a chovu ryb, veřejné správy a obrany, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, činnosti domácností a exteritoriálních organizací a institucí. Základní soubor po dopočtu činil 45 792 podniků. Šetření bylo provedeno v zásadě tradiční poštovní formou, v některých případech bylo využito vyškolených tazatelů. Dotazník obsahoval celkem 44 otázek (z toho bylo 5 tzv. národních otázek). Návratnost rozeslaných dotazníků byla 80 %.

Tab. 21-35. Výdaje státního rozpočtu a územních rozpočtů na vzdělávání v roce 2007

Údaje o výdajích státního rozpočtu a územních rozpočtů na vzdělávání vycházejí z údajů účetních výkazů o plnění příjmů a výdajů rozpočtových organizací, které ČSÚ získává od Ministerstva financí ČR. Respektují odvětvové třídění výdajů a zahrnují výdaje oddílů 31 a 32 – Vzdělávání platné rozpočtové skladby v podrobnějším členění uvedeném v legendě tabulky.

Uspořádání hlavičky tabulky odpovídá druhovému třídění platné rozpočtové skladby.

Údaje v tabulkách jsou plně srovnatelné s údaji publikovanými ve statistických ročenkách předchozích let s výjimkou údajů za vysoké školy v důsledku změn ve zpracování dat. Tabulky 21-21. **Vyšší odborné školy – přijímací řízení podle skupin oborů** a 21-34. **Hlavní výsledky šetření o dalším odborném vzdělávání zaměstnaných osob v roce 2005** jsou uváděny nově.

* * *

Podrobnější informace z oblasti vzdělávání lze získat ve specializovaných publikacích Ústavu pro informace ve vzdělávání, např. „Statistická ročenka školství 2007/2008“.

Další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/skolstvi_lide

nebo dalších institucí:

– <http://www.uiv.cz/> – Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV)

– <http://www.mvcr.cz/> – Ministerstvo vnitra ČR

– <http://www.army.cz/> – Ministerstvo obrany ČR

Převodní tabulka Mezinárodní klasifikace vzdělávání
(International Standard Classification of Education – ISCED)
a české vzdělávací soustavy

Pramen: Ústav pro informace ve vzdělávání

Stupeň ISCED	anglicky česky	v českém školském systému – úroveň vzdělávání (typ a druh školy, která je poskytuje)
ISCED 0	<i>Pre-primary</i> preprimární	Mateřská škola, přípravný stupeň základní školy speciální a přípravné třídy základní školy pro děti se sociálním znevýhodněním
ISCED 1	<i>Primary</i> primární	1. stupeň základní školy (bez základní školy praktické a základní školy speciální), 1. stupeň základní školy praktické, základní škola speciální (bez dvou posledních ročníků)
ISCED 2A, 2B, 2C	<i>Lower Secondary</i> nižší sekundární	2. stupeň základní školy (bez základní školy praktické a základní školy speciální), 2. stupeň základní školy praktické, poslední dva ročníky základní školy speciální, 1. a 2. ročník šestiletého gymnázia, 1. až 4. ročník osmiletého gymnázia, 1. až 4. ročník konzervatoře – obor tanec, praktické školy (obory jednoleté a dvouleté), kurzy pro získání základů vzdělání, kurzy pro získání základního vzdělávání
ISCED 3, 3A, 3B, 3C	<i>Upper Secondary</i> vyšší sekundární	Integrovaný 1. ročník, obor praktická škola tříletá, obory gymnázií čtyřleté (pětileté), 3. až 6. ročník oborů gymnázií šestiletých, 5. až 8. ročník oborů gymnázií osmiletých, obory středního vzdělávání ukončené maturitní zkouškou (bývalé obory středních odborných škol a středních odborných učilišť), 5. a 6. ročník konzervatoře – obor tanec, 1. až 4. ročník šestiletých oborů konzervatoře (1. až 5. ročník sedmiletých oborů konzervatoře), obory středního vzdělávání, obory středního vzdělávání s výučním listem, studium jednotlivých předmětů na střední škole a rekvalifikační kurzy ukončené závěrečnou zkouškou
ISCED 4A, 4C	<i>Post-secondary, Non-tertiary</i> nástavbové	Nástavbové studium, zkrácené vzdělávání v oborech ukončených maturitní zkouškou, pomaturitní studium na školách s právem státní jazykové zkoušky, zkrácené vzdělávání v oborech ukončených výučním listem, rekvalifikační kurzy na škole vyžadující předchozí vzdělání na střední škole (učební obory), rekvalifikační kurzy v délce od 6 měsíců do 2 let pro absolventy středních škol, rekvalifikační kurzy organizované vysokou školou pro absolventy středních škol a nulté ročníky na vysokých školách
ISCED 5A, 5B	<i>Tertiary – first stage</i> první stupeň terciárního vzdělávání	Vyšší odborná škola, poslední dva ročníky konzervatoře, vysoké školy: studijní programy bakalářské, magisterské čtyřleté, pěti až šestileté a navazující, další vzdělávání pro absolventy bakalářských a magisterských studijních programů (rozšiřující, nesměřující k udělení titulu)
ISCED 6	<i>Tertiary – second stage</i> druhý stupeň terciárního vzdělávání	Vysoká škola: doktorský studijní program ukončený titulem Ph.D., Th.D.

